



การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2  
วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

## ปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า : กรณีการล่าสัตว์ รัตติยา พุ่มศรี<sup>1</sup>, ธนวิทย์ พิสิฐจินดา<sup>2</sup>

<sup>1</sup>นักศึกษาศาสาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,  
email : banzboyza@hotmail.com

<sup>2</sup>อาจารย์สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,  
email : tanawat.pi@ssru.ac.th

### บทคัดย่อ

มนุษย์ทุกคนต้องอาศัยทรัพยากรธรรมชาติในการดำรงชีวิต ดังนั้นจึงมีการออกล่าสัตว์ เพื่อหาผลประโยชน์จากสัตว์ป่าในด้านต่างๆ เช่น การล่าช้าง จนทำให้สัตว์ป่าบางชนิดต้องสูญพันธุ์ไปเมื่อเกิดภาวะวิกฤตินี้ ประเทศไทยจึงได้มีการตราพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 ขึ้นเพื่อใช้เป็นมาตรการในการควบคุมการล่าสัตว์ป่าและคุ้มครองสัตว์ป่า

ผลการวิจัยพบว่าสาเหตุที่ทำให้ปัญหาการล่าสัตว์ยังไม่หายไปนั้น เกิดจากการลู่ล่าทำลายป่า การที่ประชาชนไม่เข้าใจตัวบทกฎหมายการบังคับใช้กฎหมายยังขาดความครอบคลุมและชัดเจนของบทกฎหมาย เช่น ตามมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 ซึ่งบัญญัติไว้ถึงความหมายของสัตว์ป่าที่กฎหมายให้ความคุ้มครองแต่ความหมายของสัตว์ป่าตามมาตรา 4 นั้นไม่ได้หมายความรวมถึงสัตว์พาหนะที่ได้จดทะเบียนตามกฎหมายด้วยได้แก่ ช้าง ม้า โค กระบือ ล่อ ลา นอกจากนี้ปัญหาข้อกฎหมายในมาตรา 4 นี้แล้ว ยังมีกรณีของการค้าผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ตามมาตรา 20 อีกด้วยที่กฎหมายไม่ได้นิยามความหมายของคำว่า “ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่า” ว่ามีความหมายอย่างไร

**คำสำคัญ :** การสงวนและการคุ้มครอง, สัตว์ป่า, การล่าสัตว์



การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2  
วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

## Problems with the Law on the Conservation and Protection of Wild Animals: Hunting Cases

Rattiya Poomsri<sup>1</sup>, Tanawat Pisitchinda<sup>2</sup>

<sup>1</sup>Jurisprudence Student Faculty of Humanities and Social Sciences Suan Sunandha Rajabhat University,  
email : banzboyza@hotmail.com

<sup>2</sup>Faculty of Law Faculty of Humanities and Social Sciences Suan Sunandha Rajabhat University,  
email : tanawat.pi@ssru.ac.th

### Abstract

All humans have to rely on natural resources to live. So there is hunting to take benefits from wildlife in various fields, such as elephant hunting. Some species of wildlife are extinct when this crisis occurs. Thailand has enacted the Act on the Conservation and Protection of Wild Animals in 1992 to serve as a measure of controlling wildlife hunting and protection.

The research showed the reasons for the problem hunting that is still because of destruction of forests. People do not understand the law. Law enforcement is still lacking in coverage and clarity of the law, for example, under Section 4 of the Act on the Conservation and Protection of Wild Animals 1992, which provides the definition of wildlife protected by law, the definition of wildlife under Section 4 does not cover animals that are registered under the law, which are elephant, horse, buffalo and donkey. Besides legal issues in this Section 4, there is also a case of trade in animal carcasses in accordance with Section 20, that the law does not define the meaning of the word “products from wildlife carcasses”

**Keywords :** Conservation and Protection/Wild Animals / Hunting



การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2  
วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

การล่าสัตว์ป่าของประเทศไทยนั้นมีปรากฏให้เห็นกันมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานหลายสิบปี นั้นเพราะมนุษย์ทุกคนต้องอยู่อาศัยร่วมกันกับธรรมชาติเพื่อดำรงชีวิต การลากล้าพื้นที่ป่าไม้เพื่อทำมาหากิน และด้วยประโยชน์ด้านต่างๆของสัตว์ป่าจึงมีการลักลอบล่าสัตว์ป่าเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ เช่น นำมาปรุงเป็นอาหารหรือยา นำมาทำเครื่องนุ่งห่ม การส่งออกใน-นอกประเทศ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ย่อมนำไปสู่การทำลายทรัพยากรธรรมชาติทำให้ระบบนิเวศน์ของประเทศไทยเสื่อมลงอย่างเห็นได้ชัด นอกจากนี้ยังเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้สัตว์ป่าบางชนิดในประเทศไทยต้องสูญพันธุ์ไป

ในอดีตของประเทศไทย สมัยรัฐบาลที่จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี (ชัชวาลย์ สุทธิศรีศิลป์.2534: 682) เป็นรัฐบาลยุคแรกที่ตระหนักถึงปัญหาการสูญพันธุ์ของสัตว์ป่าคือ สมัน ซึ่งถือเป็นกวางป่าชนิดหนึ่งของประเทศไทยและด้วยเหตุนี้จึงทำให้สมันเป็นที่นิยมของพวกนักล่าสัตว์ ด้วยปัญหาการสูญพันธุ์นี้ทำให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ได้ร่วมกันตรากฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าขึ้น เรียกว่า “พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พุทธศักราช 2503” มีการจัดตั้งหน่วยงานเพื่อรับผิดชอบด้านงานสัตว์ป่าโดยเฉพาะขึ้นในปี พ.ศ.2504 เรียกว่า “หมวดสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าสังกัดกองบำรุงกรมป่าไม้”

ในยุคปัจจุบันประเทศไทยได้ยกเลิกกฎหมายพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2503 และได้ตรากฎหมายพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 ขึ้นเพื่อเป็นการแก้ไขข้อกฎหมายบางข้อให้มีความครอบคลุมปัญหาต่างๆของสัตว์ป่า โดยตราพระราชบัญญัติดังกล่าวขึ้นในปี พ.ศ.2535 และมีผลบังคับใช้มาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งกฎหมายฉบับนี้มุ่งเน้นที่จะสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าเอาไว้ไม่ให้สูญพันธุ์ และคุ้มครองไปถึงสัตว์ป่าของโลกตามอนุสัญญาไซเตส (CITES) ที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นรัฐภาคี(ยึดหยัด ใจสมุทร .2560 : 1)อนุสัญญาไซเตสเป็นข้อตกลงระหว่างประเทศที่มุ่งเน้นเกี่ยวกับการควบคุมการนำเข้า-ส่งออก การนำผ่านซึ่งสัตว์ป่าและยังเปิดโอกาสให้มีการเพาะพันธุ์สัตว์ป่าบางชนิดได้อีกด้วย ซึ่งข้อตกลงดังกล่าวเป็นความร่วมมือระหว่างประเทศที่จะหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาการล่าสัตว์ป่า แนวทางการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าและแนวทางการอนุรักษ์สัตว์ป่าที่ใกล้จะสูญพันธุ์รวมถึงพันธุ์พืชป่าที่หายากใกล้สูญพันธุ์

จากสภาพปัญหาของการล่าสัตว์ป่าในปัจจุบันของประเทศไทยพบว่าการแอบลักลอบล่าสัตว์ป่าอย่างมาก อาทิเช่น ชาวการล่าเสือด่า หรือ ชาวการล่าหมีขอ ในจังหวัดกาญจนบุรี เป็นต้น และช่างที่กฎหมายกำหนดให้เป็นสัตว์พาหนะตามพระราชบัญญัติสัตว์พาหนะก็ถือว่าเป็นสัตว์ชนิดหนึ่งที่นิยมล่าเพื่อนำมาทำผลิตภัณฑ์จากซากของสัตว์ จากปัญหาดังกล่าวจะพบว่า พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 นั้นยังมีปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้ ทั้งในส่วนของการขาดความครอบคลุมสัตว์สัตว์พาหนะที่จดทะเบียนตามกฎหมายที่ไม่ได้รับความคุ้มครองตามมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า เพราะในทางปฏิบัตินั้นเราไม่สามารถรู้ได้ว่าเป็นที่เลี้ยงไว้หรือสัตว์ป่าเช่น กรณีของช่างเป็นต้นและอีกปัญหาหนึ่งก็คือ ปัญหาของอัตราโทษที่กำหนดไว้ไม่เหมาะสมของความผิดฐานล่าสัตว์ป่าสงวนตามมาตรา 16 ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 47 ซึ่งมีโทษจำคุกไม่เกิน 4 ปี และมีโทษปรับไม่เกิน 4 หมื่นบาท โดยอัตราโทษสูงสุดในพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 คือโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี และปรับไม่เกิน 1 แสนบาทตามมาตรา 54 วรรคหนึ่ง ได้แก่ การกระทำผิดฐานยึดถือ ครอบครองที่ดิน ก่อสร้างสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ตัด หรือทำลายต้นไม้ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าตามมาตรา 38 วรรคหนึ่ง(ธนภฤต วรณัชชากุล:2561:1)ซึ่งจะเห็นได้ว่าโทษของการกระทำผิดฐานล่าสัตว์ป่าสงวนคุ้มครองนั้นมีอัตราโทษต่ำกว่าการกระทำผิดฐานยึดถือ ครอบครองที่ดิน ก่อสร้างสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ตัด หรือทำลายต้นไม้ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ทั้งที่การกระทำผิดฐานล่าสัตว์ป่านั้นเป็นการกระทำที่เป็นอันตราย



การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2  
วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ต่อชีวิตของสัตว์ป่าโดยตรงซึ่งจะส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศน์ที่จะตามมาภายหลัง ดังนั้นผู้เขียนจึงเห็นว่าหากมีการศึกษาในเรื่องของกฎหมายควบคุมการค้าสัตว์ป่า จะทำให้ทราบถึงปัญหาข้อกฎหมายของพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 และจะได้นำมาเสนอเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายนี้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการค้าสัตว์ป่าคุ้มครองที่ถูกล่า
2. เพื่อศึกษาหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการค้าสัตว์ป่าคุ้มครองที่ถูกล่า

### ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา  
งานวิจัยนี้ครอบคลุมแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการควบคุมการค้าสัตว์ป่าคุ้มครองที่ถูกล่า
2. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย  
ข้อมูลในคดีเกี่ยวกับการควบคุมการค้าสัตว์ป่าและการคุ้มครองสัตว์ป่าที่ถูกล่า
3. ขอบเขตด้านวิธีวิจัย  
การวิเคราะห์เนื้อหาทางเอกสาร

### การทบทวนวรรณกรรม

#### ความหมายการค้าตามพจนานุกรม

คำว่า“ล่า” ตามพจนานุกรม หมายถึง เทียบตามหาเช่น ล่าสัตว์ ตำรวจล่าผู้ร้าย, เทียบแสวงหาในลักษณะคล้ายคลึงเช่นนั้น (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554.2556 :1051)

#### ความหมายสัตว์ตามพจนานุกรม

คำว่า“สัตว์” ตามพจนานุกรม หมายถึง สิ่งมีชีวิตซึ่งแตกต่างไปจากพรรณไม้ ส่วนมากมีความรู้สึก ความเคลื่อนไหวย้ายที่ไปได้เอง (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554.2556 :1205)

#### ความหมายการคุ้มครองตามพจนานุกรม

คำว่า“คุ้มครอง” ตามพจนานุกรม หมายถึง ป้องกันรักษา, ระวังรักษา, ปกป้องรักษา (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554.2556 :264)

#### กฎหมายที่เกี่ยวกับการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าที่ถูกล่า

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญในการส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ที่ใกล้สูญพันธุ์โดยได้มีการจัดทำบทบัญญัติเกี่ยวกับการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าปรากฏเป็นครั้งแรกในกฎหมายพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2503 ในสมัยสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีได้ดำรงพระยศสมเด็จพระราชชนนีศรีสังวาลย์และเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ได้ลงพระนามใน พ.ร.บ. ฉบับนี้ เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2503(วิจิตา ชูบัวทอง.2553 :1)โดยในพระราชบัญญัติฉบับนี้มีวัตถุประสงค์มุ่งเน้นที่จะสงวนและคุ้มครองทรัพยากรสัตว์ป่า ต่อมาในสมัยรัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจรได้มีการกำหนดสถานะสภาพสัตว์ป่าเพื่อควบคุมการค้า การครอบครอง และการอนุญาตให้ใช้ประโยชน์จากสัตว์ป่า โดยมีการกำหนดเป็น 3 ประเภทได้แก่ สัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครองประเภทที่ 1 และสัตว์ป่าคุ้มครองประเภทที่ 2 แต่เนื่องด้วยพระราชบัญญัติ พ.ศ.2503



นั้นได้ใช้บังคับเรื่อยมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานกว่า30ปี จึงทำให้มาตรการที่มีอยู่แล้วยังมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอต่อปัญหาของการที่จะสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าจึงทำให้ถูกยกเลิกไปและต่อมาประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นรัฐภาคีสมาชิกและให้สัตยาบันกับอนุสัญญาไซเตส (CITES) ซึ่งเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นของหลายประเทศมีจุดมุ่งหมายที่จะคุ้มครองสัตว์ป่าและพืชหายากที่ใกล้จะสูญพันธุ์โดยอาศัยความตกลงระหว่างประเทศในรูปแบบของอนุสัญญา เพื่อกำหนดมาตรการควบคุมการนำเข้า-ส่งออก และการนำผ่านแดนตลอดจนการหีบห่อเพื่อการค้าสัตว์ป่าและพืชป่าระหว่างประเทศ(ดิเรก พิสุทธิจรูญ.2548: 3)โดยมีผลบังคับใช้วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ.2518 หลังจากที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นรัฐภาคีในอนุสัญญาไซเตส เนื่องด้วยปัจจัยหลายประการจึงทำให้ประเทศไทยได้มีการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าเพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความตกลงระหว่างประเทศจึงมีการยกเลิกพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2503 และได้ตราพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 ขึ้นและมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 29 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2535 โดยมีวัตถุประสงค์ ในการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าทั้งหมด 3 ประเภท ได้แก่ สัตว์ป่า สัตว์ป่าสงวนและสัตว์ป่าคุ้มครอง(ประพิมพ์พรรณ เงินทิพย์.2554 :11)

**ความหมายของสัตว์ป่าตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าพ.ศ.2535**

พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535มาตรา 4 ได้กำหนดความหมายของคำว่า

“สัตว์ป่า” หมายความว่า สัตว์ทุกชนิดไม่ว่าสัตว์บก สัตว์น้ำ สัตว์ปีก แมลงหรือแมง ซึ่งโดยสภาพธรรมชาติย่อมเกิดและดำรงชีวิตอยู่ในป่าหรือในน้ำและให้หมายความรวมถึงไข่ของสัตว์ป่าเหล่านั้นทุกชนิดด้วย แต่ไม่ได้หมายความรวมถึงสัตว์พาหนะที่ได้จดทะเบียนทำตัวรูปพรรณตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะแล้ว และสัตว์พาหนะที่ได้มาจากการสืบพันธุ์ของสัตว์พาหนะดังกล่าว(พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า. 2550 : 4)ความหมายของ “สัตว์ป่า” ตามมาตรา4 นั้นไม่หมายความรวมถึงสัตว์พาหนะตามพระราชบัญญัติสัตว์พาหนะพุทธศักราช ๒๔๘๒ ได้แก่ ช้าง ม้า โค กระบือ ล่อ ลา(พงษ์พิสัย วรรณราช.2547:1)แต่เดิมตามกฎหมายพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่านั้น “สัตว์ป่า”ไม่ได้หมายความรวมถึง “แมลงและไข่ของแมลง” แต่ในปัจจุบันคำว่า“สัตว์ป่า” ตามพระราชบัญญัติได้หมายความรวมถึง “แมลงหรือแมง” (ยึดหยัด ใจสมุทร .2560 : 284)

**ความหมายของการล่าตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าพ.ศ.2535**

พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535มาตรา 4 ได้กำหนดความหมายของคำว่า

“ล่า” หมายความว่า การ เก็บ ดัก จับ ยิง ฆ่า หรือทำอันตรายด้วยประการอื่นใดแก่สัตว์ป่าที่ไม่มีเจ้าของและอยู่เป็นอิสระ และหมายความรวมถึง การไล่ การต้อน การเรียก หรือการล่อเพื่อการกระทำดังกล่าวด้วย(วิสูตร ธนชัยวิวัฒน์.2550 : 4) ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 227/2551 การเคาะไม้ไล่ต้อนสัตว์ป่าก็ถือว่าเป็นการกระทำที่อยู่ในความหมายของคำว่า “ล่า”และถือเป็นการผิดสำเร็จฐานล่าสัตว์ป่าไม่ใช่ความผิดสำเร็จฐานพยายามล่าสัตว์ป่า(ยึดหยัด ใจสมุทร.2560 : 285)

ความหมายของอาการกริยาต่างๆของคำว่า “ล่า” ตามความหมายของพจนานุกรม

คำว่า “เก็บ” หมายความว่า ถึง เอาไปหรือเอามาจากที่

คำว่า “ดัก” หมายความว่า คอยสกัด เช่นดักทำร้าย หรือวางเครื่องดักสัตว์เพื่อให้สัตว์เข้ามาติด

คำว่า “จับ” หมายความว่า การใช้มือแตะต้องสิ่งใดสิ่งหนึ่งรวมถึงกำไว้ ยึดไว้ หรือเกาะไว้

คำว่า “ยิง” หมายความว่า ทำให้อาวุธเช่น ลูกปืนแล่นออกไปด้วยกำลังส่ง

คำว่า “ฆ่า” หมายความว่า การทำให้ตาย หรือทำลาย



การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2  
วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

คำว่า “ทำอันตรายด้วยประการอื่นใด” หมายความว่าถึง ทำให้เกิดอันตรายด้วยประการใด ๆ

คำว่า “ไล่” หมายความว่าถึง การตามไป ชับบังคับ ให้ไปหรือต้อนให้จนมุม

คำว่า “ต้อน” หมายความว่าถึง สกัดกั้นให้ไปตามที่ต้องการ

คำว่า “เรียก” หมายความว่าถึง การเปล่งเสียงดังเพื่อให้มา

คำว่า “ล่อ” หมายความว่าถึง การใช้สิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็นอุบายชักนำ

(ดิเรก พิสุทธิจรรยา.2548: 50-51)

พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 ได้มีการกำหนดการห้ามล่าสัตว์ป่าไว้ในมาตรา 16 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า ห้ามมิให้ผู้ใดล่าสัตว์ป่าหรือพยายามล่าสัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครอง เว้นแต่ ตามมาตรา 26 ที่เป็นการกระทำของทางราชการ ทำเพื่อประโยชน์ในการสำรวจ การศึกษาวิจัยทางวิชาการ การเพาะพันธุ์ หรือเพื่อกิจการสนสัตว์สาธารณะซึ่งกระทำโดยราชการ

ส่วนความหมายของคำว่า “พยายามล่า” นั้นหมายถึงการกระทำตามคำว่า “ล่า” แต่อยู่ในชั้นพยายาม ซึ่งเป็นการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 80 บัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดลงมือกระทำความผิดแต่กระทำไปไม่ตลอด หรือการกระทำไปตลอดแล้ว แต่การกระทำนั้นไม่บรรลุผลผู้ผู้นั้นพยายามกระทำความผิด...” (สมชาย พงษ์พัฒนาศิลป์.2558) ดังนั้นแม้ว่าผู้กระทำความผิดไปแล้วผลไม่สำเร็จในลักษณะการล่าก็ตาม มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัตินี้บัญญัติไว้ว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดล่า หรือพยายามล่าสัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครอง เว้นแต่เป็นการกระทำโดยทางราชการ...” ดังนั้นมาตรา 16 ตามพระราชบัญญัตินี้ถือว่าการพยายามล่าสัตว์ป่ามีความผิดเช่นเดียวกับความผิดสำเร็จ(ดิเรก พิสุทธิจรรยา.2548: 51)ต้องรับโทษตามมาตรา 47 แห่งพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งมีโทษจำคุกไม่เกิน 4 ปี หรือปรับไม่เกิน 4 หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

นอกจากนี้กฎหมายยังได้กำหนดการห้ามล่าสัตว์ป่าโดยวิธีการยิงในเวลากลางคืน ในมาตรา 22 โดยไม่มีข้อยกเว้นว่าผู้กระทำจะได้รับใบอนุญาตหรือไม่ เพราะการยิงสัตว์ป่าในเวลากลางคืนนั้นอาจเป็นอันตรายต่อผู้กระทำได้ง่ายประกอบกับวิสัยทัศน์ในการมองเห็น ส่วนการล่าโดยวิธีอื่นในเวลากลางคืนเช่น การจับ ดัก เก็บ ไล่ หรือ ต้อนนั้นสามารถทำได้ แต่จะต้องได้รับหนังสืออนุญาตจากกรมป่าไม้ก่อน

#### ความหมายของสัตว์ป่าสงวนตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าพ.ศ.2535

พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 มาตรา 4 ได้กำหนดความหมายของคำว่า

“สัตว์ป่าสงวน” หมายความว่า สัตว์ป่าที่หายากตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ และตามที่จะกำหนดโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา(วิสูตร ธนชัยวิวัฒน์.2550 : 4)ดังนั้น สัตว์ป่าที่ชนิดที่หาได้ยากก็จะต้องกำหนดให้เป็นสัตว์ป่าสงวน โดยการวิเคราะห์ว่าสัตว์ชนิดใดเป็นสัตว์ป่าหายากนั้นต้องพิจารณาว่าในประเทศไทยสัตว์ป่าชนิดนั้นมีอยู่ หรือเคยพบในประเทศไทยแต่ปัจจุบันหายาก หรือสัตว์ป่าบางชนิดที่คาดว่าสูญพันธุ์ไปแล้ว เช่น สมัน ก็ถือว่ามีความจำเป็นที่จะต้องสงวนเอาไว้(ยึดหยัด ใจสมุทร.2560 : 271) โดยสัตว์ป่าสงวนตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 นั้นมีทั้งหมดจำนวน 15 ชนิด ได้แก่ นกเจ้าฟ้าหญิงสิรินธร แรด กระซู่ กูปรีหรือโคไพร ควายป่า ละองหรือละมั่ง สมันหรือเนื้อสมัน เลียงผาหรือเยื้องหรือกูรำหรือโครำ กวางผา นกแต้วแร้วท้องดำ นกกระเรียน แมวลายหินอ่อน สมเสร็จ เก้งหม้อ และเป็นสัตว์น้ำอีก 1 ชนิด ได้แก่ พะยูน หรือ หมูน้ำ (สำนักบริหารจัดการด้านการประมง.2551:8)

#### ความหมายของสัตว์ป่าคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าพ.ศ.2535

พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 มาตรา 4 ได้กำหนดความหมายของคำว่า



การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2  
วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

“สัตว์ป่าคุ้มครอง” หมายความว่า สัตว์ป่าตามที่กฎกระทรวงกำหนดให้เป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง(วิสูตร ธนชัยวิวัฒน์.2550 : 4) เช่น ช้างป่า ชะนี ไก่ฟ้า นกขุนทอง เสือดาว เสือโคร่ง หมูป่า ฯลฯ มาตราดังกล่าวถึง การกำหนดให้สัตว์ป่าชนิดใดเป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง โดยไม่มีการแบ่งแยกเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองประเภทที่1 และ สัตว์ป่าคุ้มครองประเภทที่2 เหมือนกับ พ.ร.บ.สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2503ที่กำหนดให้สัตว์ป่า คุ้มครองประเภทที่1 คือสัตว์ป่าซึ่งตามปกติคนไม่ใช้เนื้อเป็นอาหารหรือไม่ล่าเพื่อการค้า หรือสัตว์ป่าที่ทำลาย ศัตรูพืชหรือขจัดสิ่งปนื้อกมลหรือสัตว์ป่าที่ควรสงวนไว้ประดับความงามตามธรรมชาติ หรือสงวนไว้มิให้ลดจำนวน ลง ส่วนสัตว์ป่าคุ้มครองประเภทที่2 นั้นคือ สัตว์ป่าซึ่งตามปกติคนใช้เนื้อเป็นอาหารหรือล่าเพื่อการค้า(ยึดหยัด ใจสมุทร. 2560: 270)

## แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการล่าสัตว์ป่าและการคุ้มครองสัตว์ป่าในประเทศไทย

### แนวคิดที่เกี่ยวกับการล่าสัตว์ป่าและการคุ้มครองสัตว์ป่าของไทย

แนวคิดทาง สถานการณ์เกี่ยวกับการล่าสัตว์ป่าในประเทศไทย สัตว์ป่านั้นมีความสำคัญต่อระบบนิเวศ ของทรัพยากรธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นประโยชน์ด้านอาหาร การใช้แรงงานสัตว์หรือการล่าสัตว์เพื่อนำมาค้าขาย แก่ท้องตลาด โดยสถานการณ์สัตว์ป่าในปัจจุบันของประเทศไทยนั้น มีความเสี่ยงในอัตราการลดลงของจำนวน สัตว์ป่าอย่างรุนแรง ซึ่งอาจทำให้เกิดความเสียหายต่อระบบนิเวศและเกิดภาวะสูญพันธุ์ของสัตว์ป่า ซึ่งสัตว์ป่า ที่มีสถิติถูกล่าเพื่อนำมาทำการค้า ได้แก่ ตัวนัม ช้าง หมู เสือโคร่ง เต่า นกเงือก นกปรอทหัวโขน ปลาการ์ตูนสี ส้ม ลิงลม ลูกลิงอุรังอุตัง (กฤษฎา บุญชัย,ปิยาพร อรุณพงษ์และธนะภูมิ ชาญุประไพ.2558 :38)ดังนั้นจากสถิติ ของสัตว์ป่าที่ถูกลักลอบเพื่อทำการล่าที่กล่าวมานั้น เราควรตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวอย่างมาก โดยจะเห็นได้ ว่าสัตว์ป่าที่ถูกล่าสมควรได้รับความคุ้มครองและรักษาเพื่อไม่ให้เกิดการสูญพันธุ์ไปในอนาคต

### ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการล่าสัตว์ป่าและการคุ้มครองสัตว์ป่าของไทย

ทฤษฎีการป้องกันการสูญพันธุ์ในสัตว์ป่าบางประเภทด้วยการส่งเสริมการเพาะเลี้ยง จัดทำโดย หน่วยงานของรัฐ โดยการจัดตั้งสถานีพัฒนาและส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ป่า ตามพระราชดำริของพระเจ้าอยู่หัว ทรงให้ความสำคัญกับการป้องกันการสูญพันธุ์ของสัตว์ป่าด้วยการเพาะพันธุ์จากงานวิชาการและงานวิจัยที่ได้ ทรงศึกษา และให้ความสำคัญของเกี่ยวกับการฟื้นฟูทรัพยากรสัตว์ป่าเพื่อให้สัตว์ป่าอยู่รอดและเพิ่มจำนวน มากขึ้นจากงานวิชาการประกอบกับการดำเนินงาน 3 องค์ประกอบ คือ การดำเนินการในเชิงที่ เกี่ยวกับสัตว์ ป่า และประชากร การดำเนินการที่เกี่ยวข้องในทรัพยากรมนุษย์ และการคุ้มครองรักษาพื้นที่ป่า และจัดการใน เชิงพื้นที่ (กฤษฎา บุญชัย,ปิยาพร อรุณพงษ์และธนะภูมิ ชาญุประไพ.2558:40)

### งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการวิเคราะห์พระบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 กรณีศึกษาการ เพาะพันธุ์สัตว์ป่าพบว่าผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เพาะพันธุ์สัตว์ป่านั้นจะต้องจัดทำบัญชีแสดงชนิดและจำนวนสัตว์ป่า ได้ทั้งสัตว์ป่าสงวนและสัตว์ป่าคุ้มครองและรัฐบาลได้มีการอนุญาตให้ผู้ที่มีใบอนุญาตดำเนินกิจการสวนสัตว์ สาธารณะนั้นสามารถเพาะพันธุ์สัตว์ป่าทางการค้าได้แต่จะต้องขออนุญาตจากทางราชการเสียก่อนเนื่องจากว่า สัตว์ป่านั้นเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีมูลค่าเป็นของต่อส่วนรวม(ธนิต ปาละสุวรรณ.2547:97)

วิทยานิพนธ์เกี่ยวกับปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 พบว่าการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 นั้นยังมีช่องว่างที่ไม่อำนวยความสะดวกและยังมีความล้าสมัยในหลายๆด้านบางมาตรการยังขาดความชัดเจนและครอบคลุมถึงปัญหา



การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2  
วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ต่างๆของการล่าสัตว์ในปัจจุบัน และในบางมาตรานั้นยังขัดต่อหลักความเป็นจริงของวัตถุประสงค์ที่จะอนุรักษ์พันธุ์สัตว์อีกด้วยเช่น การเพาะพันธุ์เพิ่มจำนวนสัตว์ ตามมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 ได้แก่กรณีที่ว่าผู้ใดจะมีความรู้ความสามารถในการเพาะพันธุ์สัตว์ถ้ามิได้ประกอบกิจการสวนสัตว์ กฎหมายนั้นก็มิอนุญาตให้ทำการเพาะพันธุ์ได้เอง(ดิเรก พิสุทธิจรรยา.2548: 103) ตลอดจนทั้งปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย ในเรื่องของการควบคุมการค้าผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ ซึ่งตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าฉบับนี้บัญญัติไว้ในมาตรา 20ว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดค้าสัตว์ป่าสงวนและสัตว์ป่าคุ้มครอง ซากของสัตว์ป่าสงวน ซากของสัตว์ป่าคุ้มครอง หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าดังกล่าว” โดยมาตรา 20 นั้นมีข้อยกเว้นว่าหากเป็นการค้าสัตว์ป่าคุ้มครองชนิดที่กำหนดตามมาตรา 17 ที่ได้มาจากการเพาะพันธุ์ ก็สามารถทำการค้าได้ แต่ซากของสัตว์ป่าดังกล่าว หรือผลิตภัณฑ์จากซากของสัตว์ป่า นั้น ต้องได้ใบรับรองจากอธิบดีเสียก่อน จะเห็นได้ว่าแม้มาตรา 20 นั้นจะมีการคุ้มครองรวมถึงซากของสัตว์ป่า แต่กฎหมายก็ไม่ได้ให้นิยามความหมายของ “ผลิตภัณฑ์จากซากของสัตว์ป่า” ไว้อย่างชัดเจน

ดังนั้น จะเห็นว่ากฎหมายของประเทศไทยไม่ได้มีมาตรการคุ้มครองสัตว์ป่าแค่การควบคุมการค้าเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการค้าสัตว์ การเพาะพันธุ์ของผู้ที่ไม่ได้ประกอบกิจการสวนสัตว์ การกระทำผิดตามพระราชบัญญัตินั้นยังรวมถึงการกระทำผิดต่อซากสัตว์หรือสัตว์ที่ยังมีชีวิตอยู่ ความผิดฐานล่าสัตว์ป่านั้นมีบทลงโทษอยู่ในมาตรา 47 ตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว โดยความผิดฐานล่าหรือพยายามล่าสัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครองตามมาตรา 16 มีโทษจำคุกไม่เกิน 4 ปี โทษปรับไม่เกิน 4 หมื่นบาท โดยการกระทำผิดฐานตัดหรือทำลายต้นไม้ ขุดดิน เลี้ยงสัตว์ หรือปล่อยสัตว์ ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าตามมาตรา 38วรรคหนึ่งนั้นมีอัตราโทษจำคุกและโทษปรับตามมาตรา 54วรรคหนึ่งของพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535ซึ่งเป็นโทษจำคุกและปรับสูงสุด คือโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี และโทษปรับไม่เกิน 1 แสนบาทตามมาตรา 54 วรรคหนึ่ง (ธนภุต วรรณชชากุล, 2561 :1)

## วิธีการดำเนินวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยมีขั้นตอน ดังนี้

### การวิจัยเอกสาร

การวิจัยในส่วนนี้ เป็นการวิจัยเพื่อตอบจุดประสงค์ของการวิจัยเกี่ยวกับ “มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการค้าสัตว์ป่า” และ “มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสัตว์ป่าที่ถูกล่า” โดยมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

#### 1. ข้อมูลที่เป็นเอกสารวิชาการ ได้แก่

- 1.1 บทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า กรณีการค้าสัตว์ของประเทศไทย
- 1.2 ตำราและหนังสือ คำอธิบายหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า กรณีการค้าสัตว์ของประเทศไทย
- 1.3 งานวิจัยและบทความที่เกี่ยวข้องกับการ สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า กรณีการค้าสัตว์ของประเทศไทย

#### 2. ข้อมูลที่เป็นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ คำพิพากษาศาลฎีกา ได้แก่





การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2  
วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

2.1 คำพิพากษาศาลฎีกา ช่วงเวลาที่กฎหมายตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2503 มีผลบังคับใช้

2.2 คำพิพากษาศาลฎีกา ช่วงเวลาที่กฎหมายตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 มีผลบังคับใช้

#### การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยแล้ว ผู้วิจัยได้แบ่งข้อมูลออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่

- 1.1 ส่วนที่เป็นบทบัญญัติของกฎหมาย
- 1.2 ส่วนที่เป็นคำอธิบายตัวบทกฎหมายจากตำราและหนังสือ
- 1.3 ส่วนที่เป็นงานวิจัยและบทความ
- 1.4 ส่วนที่เป็นคำพิพากษาศาลฎีกา

2. ผู้วิจัยจะดำเนินการ ดังต่อไปนี้

2.1 วิเคราะห์ ตีความหมายและให้ความหมายข้อมูลในรูปแบบของการอธิบายโดยการอ่านและจับประเด็น จัดจำแนกกลุ่มข้อมูล

2.2 เชื่อมโยงแนวคิด ทฤษฎี ขยายความ และหาความหมาย รวมทั้งหาข้อสรุป

#### สถานที่เก็บข้อมูล

ตำรา หนังสือ บทความ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ บทบัญญัติตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าของกฎหมายไทย ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต (สารสนเทศ)

#### ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่ามาตรการในการควบคุมการล่าสัตว์ป่า และมาตรการในการคุ้มครองสัตว์ป่าที่ถูกล่าของประเทศไทยในด้านตัวบทกฎหมายนั้นถูกบัญญัติไว้ใน พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 แม้จะมีการใช้กฎหมายเป็นมาตรการควบคุมการล่าและคุ้มครองสัตว์ป่าเหล่านั้นแต่ก็ยังไม่สามารถกำจัดปัญหานี้ออกไปจากสังคมไทยได้ ซึ่งอาจเนื่องมาจากความไม่ครอบคลุมของนิยามคำว่า “สัตว์ป่า” ตามมาตรา 4 ที่ไม่ได้นิยามรวมไปถึงสัตว์พาหนะที่จดทะเบียนตามกฎหมาย และในมาตรา 20 แม้ว่ากฎหมายจะมีการบัญญัติคุ้มครองการค้าผลิตภัณฑ์จากซากของสัตว์ป่าแต่ในมาตรานี้ก็ไม่ได้นิยามความหมายของคำว่า “ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่า” ว่ามีความหมายอย่างไร อีกทั้งปัญหาในเรื่องของการบังคับใช้ที่กำหนดบทลงโทษของความผิดฐานล่าสัตว์ป่าคุ้มครองตามมาตรา 16 ไว้ในมาตรา 47 ที่มีโทษจำคุกและโทษปรับต่ำกว่าความผิดฐานยึดถือ ครอบครอง ชุตดิน ตัดหรือทำลายต้นไม้ ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าตามมาตรา 54 วรรคหนึ่งทั้งที่ความผิดฐานล่าสัตว์ป่าเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลต่อชีวิตของสัตว์ป่าโดยตรงซึ่งจะส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศน์ภายหลัง และยังไม่มีการกำหนดบทลงโทษที่สามารถตีราคาเป็นมูลค่าความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อทรัพยากรธรรมชาติได้เพื่อชดเชยจำนวนทรัพยากรธรรมชาติที่สูญเสียไป

#### สรุปและอภิปรายผลวิจัย

จากการศึกษาบทกฎหมายพระราชบัญญัติพบว่าแม้ในประเทศไทยนั้นจะมีการตราพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 นี้ ซึ่งถูกบังคับใช้มาเป็นเวลานานแล้วก็ตาม แต่การแก้ไขปัญหาการบังคับใช้กฎหมายก็ยังคงมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอมากนักสำหรับปัญหาสัตว์ป่าที่ถูกล่าในประเทศไทยที่ยังคงมีความ



การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2

วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

รุนแรงอยู่มากขึ้น ซึ่งอาจเนื่องมาจากปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่านั้นได้มีการกำหนดขอบเขตของการบังคับใช้ไว้ยังไม่ค่อยครอบคลุมปัญหามากเท่าไรและอาจจะไม่ครอบคลุมถึงสัตว์ป่าบางชนิด เช่นปัญหานิยาม “สัตว์ป่า” ของมาตรา 4 ที่ไม่ได้คุ้มครองไปถึงสัตว์ที่จัดทะเบียนพาหนะตามกฎหมาย แม้ว่ากฎหมายจะมีการกำหนดให้ช้างเป็นสัตว์เป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้ก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติเราไม่สามารถรู้ได้ว่าเป็นช้างเลี้ยงหรือช้างป่า เป็นลูกช้างเลี้ยงหรือลูกช้างป่า เป็นงาของช้างเลี้ยงหรือช้างป่าจึงทำให้นิยามของคำว่า “สัตว์ป่า” ตามมาตรา 4 นั้นยังเป็นปัญหาที่ควรปรับปรุงแก้ไขข้อกฎหมายให้มีความครอบคลุมและชัดเจนยิ่งขึ้น อีกทั้งปัญหาของอัตราโทษปรับและจำคุกของความผิดฐานล่าสัตว์ป่ายังมีอัตราโทษที่ต่ำกว่าโทษของการกระทำผิดต่อ ที่ดิน หรือต้นไม้ ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ตามมาตรา 54วรรคหนึ่ง จึงทำให้ผู้กระทำผิดไม่เกรงกลัวที่จะลงมือกระทำความผิดฐานล่าสัตว์ป่า และยังไม่มีความหมายอาญาที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับตัวผู้กระทำความผิดฐานล่าสัตว์ป่า รวมไปถึงปัญหานิยาม “ผลิตภัณฑ์จากซากของสัตว์ป่า” ตามมาตรา 20 ที่ยังไม่ได้มีการกำหนดความหมายเอาไว้ นอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านสังคม ได้แก่ ความร่วมมือของประชาชนและภาครัฐ เพราะประชาชนบางกลุ่มอาจจะยังขาดความรู้และความเข้าใจในข้อกฎหมายนั้นๆอย่างแท้จริง เพราะเมื่อประชาชนขาดความรู้และความเข้าใจ จึงทำให้เกิดปัญหาการกระทำผิดต่อสัตว์ป่าสงวนอยู่บ่อยครั้ง ปัญหาเกี่ยวกับการลูล่าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ถือเป็นอีกหนึ่งของปัญหาที่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน เพราะเป็นการปฏิบัติต่อพื้นที่ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าถึงแม้ว่าจะมิใช่การปฏิบัติต่อสัตว์ป่าโดยตรงแต่ก็ย่อมส่งผลกระทบต่อสัตว์ป่า เพราะเมื่อมีการทำลายหรือรบกวนพื้นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าก็จะทำให้สัตว์ป่าลดจำนวนลง เพราะไม่มีแหล่งอาหาร ที่หลบภัย เป็นต้น

อย่างไรก็ดีแม้มาตรการควบคุมการล่าสัตว์ป่าและมาตรการคุ้มครองสัตว์ป่าของประเทศไทยตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 นั้นอาจไม่ใช่แค่การควบคุมการล่าสัตว์ป่าแต่เพียงเท่านั้นแต่อาจหมายรวมถึงการควบคุมการครอบครองสัตว์ป่า การนำเข้า การส่งออก หรือการเพาะพันธุ์สัตว์ป่า โดยไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งปัญหาการคุ้มครองสัตว์ป่าที่อาจทำให้หมดไปจากสังคมเลยไม่ได้คงถือเป็นเรื่องยากแต่อาจจะทำให้ปัญหาเหล่านี้ค่อยๆ ลดลงได้หากทุกฝ่ายให้ความร่วมมือกันและตระหนักถึงการสูญเสียพันธุ์ของสัตว์ป่าเหล่านั้น

## ข้อเสนอแนะ

### ข้อเสนอแนะทางด้านสังคม

ปัจจุบันปัญหาการล่าสัตว์ป่าที่เกิดขึ้นในสังคมนั้นมีให้เห็นอยู่มาก ดังนั้นจากการศึกษาวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยพบว่าการแก้ไขปัญหานี้จากด้านหนึ่งอาจทำได้การรณรงค์ให้ความรู้ด้านกฎหมายแก่ประชาชนในเพื่อให้ประชาชนมีความตระหนักถึงปัญหาการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติด้านสัตว์ป่าและอาจเพิ่ม การควบคุมดูแลการทำงานของเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้มีความถี่ถ้วน ซื่อตรง มากขึ้นเพื่อที่จะทำให้มาตรการของการคุ้มครองสัตว์ป่าที่มีความเข้มแข็งมากขึ้นและจะได้ช่วยกันอนุรักษ์สัตว์ป่าให้คงอยู่สืบต่อไป

### ข้อเสนอแนะทางวิชาการ

ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 จะเห็นได้ว่าการบังคับใช้กฎหมายนั้นยังขาดครอบคลุมและชัดเจนในคำนิยามตามมาตรา 4 คือคำว่า “สัตว์ป่า” ซึ่งมีการยกเว้น บรรดาสัตว์พาหนะตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะซึ่งเป็นปัญหาในการควบคุมดูแลช้าง ลูกช้าง และงาช้าง เนื่องจากในทางปฏิบัตินั้นจะไม่ว่าเป็นช้างเลี้ยงหรือช้างป่า ลูกช้างเลี้ยงหรือลูกช้างป่า หรือในกรณีซากสัตว์นั้นก็ไม่อาจรู้ว่าเป็น งาของ



การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2  
วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ข้างเลี้ยงหรือข้างป่า แม้จะมีการกำหนดให้ข้างเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองแล้วก็ตาม แต่ผู้เขียนเห็นว่านิยามคำว่า “สัตว์ป่า” ตามมาตรา 4 นั้นควรให้นิยามรวมไปถึงสัตว์พาหนะด้วยเพราะจะได้มีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น และกฎหมายควรให้นิยามความหมายของคำว่า “ผลิตภัณฑ์จากซากของสัตว์ป่า” ในมาตรา 20 ไว้ด้วย ในเรื่องของ อัตราโทษของความผิดฐานล่าสัตว์ป่าตามมาตรา 47 นั้นควรแก้ไขให้มีอัตราโทษสูงเช่นเดียวกับโทษตามมาตรา 54 วรรคหนึ่งของพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า อีกทั้งการบัญญัติโทษทางคดีอาญาเพื่อที่จะเป็นการเพิ่มมาตรการให้ผู้ที่จะกระทำความผิดฐานล่าสัตว์ป่ามีความเกรงกลัวมากขึ้นและเพื่อเป็นแนวทางที่จะช่วย แก้ไขกฎหมายให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและช่วยลดความรุนแรงของอัตราการล่าสัตว์ป่าที่เกิดขึ้นใน ประเทศไทยในปัจจุบันด้วย

### เอกสารอ้างอิง

#### หนังสือ

ชัชวาลย์ สุทธิศรีศิลป์(2534).การรักษาพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ใน เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้ทั่วไป เกี่ยวกับการส่งเสริมป่าไม้.เล่ม 2 หน่วยที่ 15.นนทบุรี:สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพ.ศ.2554 (2556).ภาษาไทย-พจนานุกรม.พิมพ์ครั้งที่ 1กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน

วิสูตร-อรทัย ธนชัยวิวัฒน์(2550).พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า.กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์ไพศาล ยืนหยัด ใจสมุทร(2560).คำอธิบาย รวมกฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้และสัตว์ป่า.พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ: นิติธรรม

สมชาย พงษ์พัฒนาศิลป์(2558).ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.กรุงเทพฯ:ห้างหุ้นส่วนจำกัด เจริญการพิมพ์

สำนักบริหารจัดการด้านการประมง(2551).สัตว์น้ำที่เป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535.พิมพ์ครั้งที่ 1:กรมประมง สำนักบริหารจัดการด้านการประมง ส่วนตรวจการค้าสัตว์น้ำ

#### วิทยานิพนธ์

กฤษฏา บุญชัย,ปิยาพร อรุณพงษ์และธนะภูมิ ชาญประไพ(2558).การปรับปรุงและพัฒนากฎหมายว่าด้วย ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า.รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย พ.ศ.2558

ดิเรก พิสุทธิจรรุญ(2548).ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535. วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต.มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ธนิต ปาละสุวรรณ(2547).การวิเคราะห์พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 กรณีศึกษา การเพาะพันธุ์สัตว์ป่า.วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต(การบริหารทรัพยากรป่าไม้). สาขาการบริหาร ทรัพยากรป่าไม้.มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประพิมพ์พรรณ เงินทิพย์ (2554).มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสัตว์ตามหลักสวัสดิภาพสัตว์. นิติศาสตร์มหาบัณฑิต สาขากฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2554.

#### บทความ



การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2  
วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

- ธนกฤต วรรณชชากุล. 2561. ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า. สืบค้นเมื่อ 5/8/2561. จาก: <https://www.isranews.org/isranews-article/63508>
- วิชิตา ชูบัวทอง. 2553. การอนุรักษ์สัตว์ป่า. สืบค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2561. จาก <https://www.gotoknow.org/posts/400586>
- พงษ์พิสัย วรรณราช. 2547. พระราชบัญญัติสัตว์พาหนะพุทธศักราช 2482. ศูนย์ข้อมูลกฎหมายกลาง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. สืบค้นเมื่อ 20 กรกฎาคม 2561. จาก [http://web.krisdika.go.th/data/lawabout/lawdetail/lawdetail\\_096.htm](http://web.krisdika.go.th/data/lawabout/lawdetail/lawdetail_096.htm)